

İÇİNDEKİLER

(Cilt II)

Kemal Gözler, *Anayasa Hukukunun Genel Teorisi*, Bursa, Ekin, 2. Baskı, 2020, Cilt II.

Bölüm 29

YÜRÜTME ORGANI

I. Yürütme Organının Diğer Devlet Organlarından Ayrılması	2
A. Yürütme Organının Yasama Organından Ayrılması	2
B. Yürütme Organının Yargı Organından Ayrılması	2
C. Yürütme Organının “İdare”den Ayrılması.....	2
1. İdare.....	2
2. Yürütme Organının İdare Dışında Kalan Kısmı.....	3
II. Yürütme Organının Yapısı	5
A. Başkanlık Sistemlerinde Yürütme Organının Özellikleri.....	6
B. Parlâmenter Sistemlerde Yürütme Organının Yapısı: İki-Başlılık.....	9
C. “Yarı-Başkanlık Sistemleri”nde Yürütme Organının Yapısı: İki-Başlılık.....	11
III. Parlâmenter Sistemlerde İki-Başlılık Problemi ve Bu Problemin Çözümü	11
Hangi Baş Etkisiz Bırakılmalı?	6

Bölüm 30

BAŞKANLIK SİSTEMLERİNDE YÜRÜTME: BAŞKAN (ABD ÖRNEĞİ)

I. Başkanın Statüsü: Seçilmesi, Görev Süresi, Görevinin Sona Ermesi, Başkan Yardımcısı, Başkanlık Teşkilâtı, vs.	18
Seçilme Yeterliliği.....	18
Görev Süresi	18
Seçim.....	19
Göreve Başlama	19
Görevin Sona Ermesi.....	19
Başkanlık Makamının Kesin Olarak Boşalması ve Başkan Yardımcısının Başkan Olması	20
Başkanlık Makamının Geçici Olarak Boşalması: Başkan Yardımcısının Vekil Başkan Olması	20
Başkan Yardımcısı	21
Departmanlar	21
Sekreterler.....	22
Kabine	23
Başkanlık Teşkilatı	23
<i>The White House Office</i>	24
<i>Executive Office of the President</i>	24
II. Başkanın Sorumluluğu ve Sorumsuzluğu	25
A. Başkanın Kongre Karşısında Siyasal Sorumsuzluğu.....	25
B. Başkanın Cezaî Sorumluluğu: <i>Impeachment</i>	26
C. Başkanın Hukukî Sorumluluğu	28

III. Başkanın Görev ve Yetkileri	29
1. Baş Komutanlık Yetkisi (Military Power; President as Commander-in-Chief).....	30
2. Af Yetkisi (Pardoning Power)	30
3. Uluslararası Andlaşma Yapma Yetkisi (Treaty Power).....	31
4. Executive Agreements Yapma Yetkisi.....	32
5. Elçileri ve Diğer Temsilcileri Kabul Etmek	32
6. Kanunların Yürütülmesi (Execution of the Laws) Görev ve Yetkisi	32
7. Atama Yetkisi (Appointment Power).....	33
8. Azil Yetkisi (Removal Power).....	33
9. Veto Yetkisi (Power of Veto).....	35
10. Başkanın Kongreye İlişkin Yetkileri	37
11. Yürütme İmtiyazı (Executive Privilege).....	38
12. Özerk Düzenleme Yetkisi (Executive Orders).....	39
13. Devredilmiş Düzenleme Yetkisi (Statutory Powers).....	40
14. Kredileri Harcamama (Impoundment of Funds) Yetkisi	41
15. “Devletin Başı” Olma Sıfatından Kaynaklanan Yetkileri.....	42

PARLÂMENTER SİSTEMLERDE YÜRÜTME ORGANI

Bölüm 31

PARLÂMENTER SİSTEMLERDE YÜRÜTME ORGANI I: DEVLET BAŞKANI

Tarihsel Olarak Mevcut Olma.....	45
Devlet Başkanlığının Tekliği veya Kolejyalliği.....	46
“Devlet Başkanı”-“Devlet Başkanlığı”	46
Devlet Başkanı Çeşitleri	48
I. Devlet Başkanlarının Statüsü.....	47
A. Monarşilerde	48
1. Kralın Belirlenmesi.....	48
a) Hanedan Dışına Çıkma Yasası.....	48
b) Hanedanın Tükenmesi	49
c) İntikal Kuralları	49
d) Din Şartları	49
e) Evlenme İzni	50
f) <i>Interregnum</i> Yasası.....	50
g) Yaş	50
2. Krallık Sıfatının Başlaması	50
a) Tacın Otomatik İntikali	50
b) Yemin.....	50
3. Krallık Sıfatının Sona Ermesi.....	51
a) Ölüm	52
b) Feragat.....	52
4. Niyabet	52
5. Kraliyet Ödeneği (Sivil Liste)	53
B. Cumhuriyetlerde	54
1. Cumhurbaşkanlarının Seçimi	55
a) Seçilme Yeterliliği.....	55
aa) Vatandaşlık.....	55
bb) Seçme Hakkı	56

cc) Medenî ve Siyasî Hakları Kullanma Ehliyeti	56
dd) Yaş.....	56
b) Cumhurbaşkanlarının Seçim Usûlü	57
aa) Cumhurbaşkanının Parlâmento Tarafından Seçilmesi Usulü	57
bb) Cumhurbaşkanının Seçim Kurulu Tarafından Seçilmesi Usûlü	57
cc) Cumhurbaşkanının Halk Tarafından Seçilmesi Usûlü	60
dd) Cumhurbaşkanının Atamayla Belirlenmesi	62
2. Cumhurbaşkanının Göreve Başlaması, Görev Süresi, Tekrar Seçilebilirliği, Görev Bağdaşmazlıkları.....	62
a) Göreve Başlama	62
b) Yemin.....	63
c) Görev Süresi.....	64
d) Tekrar Seçilebilirlik.....	66
e) Cumhurbaşkanlığı Bağdaşmazlıkları	66
3. Cumhurbaşkanının Görevini Sona Erdiren Haller	67
a) Süresinin Dolması	67
b) İstifa	67
c) Ölüm.....	68
d) Cumhurbaşkanının Görevini Kesin Olarak Yapamayacak Durumda Bulunması Hali.....	68
e) “Anayasayı İhlâl”, “Vatana İhanet” Gibi Suçlardan Dolayı Mahkûmiyet	69
4. Vekâlet.....	69
Cumhurbaşkanlığının Boşalması	69
Cumhurbaşkanının Görevini Geçici Olarak Yerine Getiremeyecek Durumda Bulunması	70
Vekilin Tespiti: Bireysel Vekâlet-Kolejyal Vekâlet.....	70
a) Bireysel Vekâlet	70
Başbakan.....	71
Parlâmento Başkanları: Tek Meclisin Başkanı veya İkinci Meclisin Başkanı....	71
b) Kolejyal Vekâlet	71
Vekilin Yetkileri.....	72
5. Cumhurbaşkanlığı İdarî Teşkilâtı.....	73
6. Cumhurbaşkanlarının Malî Hakları.....	74
7. Cumhurbaşkanlarının Kişisel Statüleri.....	74
II. Devlet Başkanlarının Sorumluluğu ve Sorumsuzluğu.....	77
A. Devlet Başkanının Siyasal Sorumsuzluğu	77
1. Monarşilerde	78
2. Cumhuriyetlerde.....	78
B. Devlet Başkanının Cezaî Sorumluluğu ve Sorumsuzluğu	82
1. Parlâmenter Monarşilerde	83
2. Parlâmenter Cumhuriyetlerde.....	84
a) Kişisel Suçlarından Dolayı Cumhurbaşkanlarının Sorumluluğu.....	84
b) Göreviyle İlgili Suçlarından Dolayı Cumhurbaşkanlarının Cezaî Sorumluluğu .87	
aa) Tam Sorumsuzluk: İsrail	88
bb) Tam Sorumluluk: Portekiz.....	88
cc) İstisnaî Sorumluluk: Almanya, Avusturya, Finlandiya, Fransa, İrlanda, İtalya, Türkiye ve Yunanistan.....	88
aaa) Kural: Sorumsuzluk.....	88
bbb) İstisna: Anayasayı İhlâl, Vatana İhanet, vb. Suçlardan Sorumluluk....	90

c) Cumhurbaşkanlarının Göreviyle İlgili Suçlarından Dolayı Suçlandırılması ve Yargılanması Usulü	92
aa) Suçlandırma	92
bb) Yargılama	95
Ek Başlık: "Vatana İhanet" Suçu Üzerine Bir Not	99
Fransa'da "Yüksek İhanet (<i>Haute Trahison</i>)" Kavramı	99
Türkiye'de	100
Suçların ve Cezaların Kanuniliği İlkesi Karşısında Vatana İhanet Suçu	100
a) "Cezacı" Görüş	100
b) "Anayasacı" Görüş	100
c) Karma Görüş	101
d) Görüşümüz	102
C. Devlet Başkanının Hukukî Sorumluluğu	105
1. Parlâmenter Monarşilerde Devlet Başkanının Hukukî Sorumluluğu	105
2. Parlâmenter Cumhuriyetlerde Devlet Başkanının Hukukî Sorumluluğu	108
a) Kişisel Eylem ve İşlemlerinden Dolayı Cumhurbaşkanının Hukukî Sorumluluğu ..	108
b) Göreviyle İlgili Eylem ve İşlemlerinden Dolayı Cumhurbaşkanının Hukukî Sorumluluğu	109
III. Devlet Başkanlarının Görev ve Yetkileri	112
A. Devlet Başkanlarının "Devletin Baş" Olması Sıfatıyla Sahip Olduğu Görev ve Yetkiler	113
1. Temsil Görev ve Yetkisi	114
2. Gözetme Görev ve Yetkisi	114
3. Hakemlik Görev ve Yetkisi	115
4. Bilgilendirilme Hakkı	115
5. Uyarma ve Görüş Bildirme Görev ve Yetkisi	115
B. Devlet Başkanlarının Yasamayla İlgili Görev ve Yetkileri	116
1. Fesih Yetkisi	116
Feshin Tanımı	117
Fesih Hakkının Tarihsel Kökeni	117
Fesih Hakkının Sahibi	118
Karşı-İmza	119
Görüş Alma	120
Fesih Sebepleri	120
Fesih Yasakları	121
Fesih İşleminin Hukukî Niteliği	123
Fesih İşleminin Hukukî Biçimi	123
Fesih İşleminin Denetimi Sorunu	123
Feshin Sonuçları	124
Değerlendirme: Fesih Hakkı ve Parlâmenter Sistem	126
Fesih ve Hâlkın Hakemliği	410
Taktik Fesihler	128
Anayasal Düzenlemeler	128
2. Parlâmentoyu Toplantıya Çağırma, Toplantılarını Erteleme, Toplantılarını Kapatma Hakkı	136
4. Mesaj Hakkı	138
5. Kanunları Onaylama Yetkisi	140
6. Kanunları Geri Gönderme Yetkisi	140
7. Kanunları İsdar Yetkisi	141
8. Kanunları Yayın Yetkisi	141

9. Referanduma Sunma.....	142
10. Devlet Başkanlarının Anayasa Değişikliği Sürecindeki Yetkileri.....	143
C. Devlet Başkanlarının Yürütmeyle İlgili Görev ve Yetkileri.....	145
1. Başbakanı Atamak.....	145
2. Başbakanı Azletmek.....	146
3. Bakanları Atamak ve Azletmek.....	146
4. Bakanlar Kuruluna Başkanlık Etmek.....	147
5. Bazı Kamu Görevlilerini Atama Yetkisi.....	148
8. Düzenleyici İşlem Yapma Yetkisi.....	152
a) Kanunların Uygulanmasına İlişkin Düzenleyici İşlem Yapma Yetkisi.....	153
b) Teşriî Devir Yoluyla Düzenleyici İşlem Yapma Yetkisi.....	154
c) Özerk Düzenleme Yetkisi.....	155
9. Bakanlar Kurulu İşlemlerini İmzalamak.....	156
10. Devlet Başkanlarının Silahlı Kuvvetlerin Komutasıyla İlgili Yetkileri.....	159
a) Baş Komutanlık: Sembolik Temsil Yetkisi.....	159
b) Silahlı Kuvvetlerin “Yüksek Komutası”: Silahlı Kuvvetlere Emir Verme Yetkisi.....	160
c) Silahlı Kuvvetlerin “Teknik Komutası”: Silahlı Kuvvetleri Yönetme Yetkisi.....	162
11. Devlet Başkanlarının Kriz Dönemlerinde Olağanüstü Yetkileri.....	164
a) Hükümlere ve Parlâmentolara Verenler.....	165
b) Devlet Başkanlarına Verenler.....	166
D. Devlet Başkanlarının Yargıyla İlgili Olan Görev ve Yetkileri.....	168
1. Gras Yetkisi.....	169
Türk Hukuk Literatüründe “Genel Af-Özel Af” Ayrımı.....	169
Fransız Hukukunda “ <i>Amnistie- Grâce</i> ” Ayrımı.....	170
a) Amnisti.....	170
b) Gras.....	171
Farkları.....	171
Yetkili Organ.....	173
Temelleri.....	173
a) Amnisti Yetkisinin Temeli.....	173
b) Gras Yetkisinin Temeli.....	174
Anayasal Düzenlemeler.....	175
1. Yetkili Organ.....	175
2. Gras Yetkisinin Bakanlar Hakkında Kullanılması Yasağı (<i>Impeachment</i> Usû- lünde Gras Yasağı).....	175
a) Mutlak Sınırlandırma.....	176
b) Parlâmentonun İzni Şartı.....	176
3. Sebep Bakımından Sınırlandırma.....	176
4. Yargısal Bir Organının Görüşünün Alınması Şartı.....	176
5. Devlet Başkanları Gras Yetkilerini Tek Başına Kullanabilirler mi?.....	176
a) Gras Yetkisinin Devlet Başkanı Tarafından Tek Başına Kullanılabildiği Ülkeler.....	176
b) Gras Yetkisinin Devlet Başkanı Tarafından Tek Başına Kullanılmadığı Ülkeler.....	177
2. Hâkimleri Atamak Yetkisi.....	181
3. Savcıları Atamak.....	184
4. Yüksek Mahkemelere Üye Seçmek.....	185
5. Hakimler Yüksek Kuruluna Başkanlık Etmek ve Bu Kurula Üye Seçmek.....	188
6. Anayasa Mahkemesinde İptal Davası Açmak.....	190
E. Devlet Başkanlarının Dış İlişkiler Alanındaki Görev ve Yetkileri.....	191
1. Yabancı Devletlere Temsilci Göndermek ve Yabancı Temsilcileri Kabul Etmek.....	192
2. Uluslararası Andlaşma Yapmak.....	194

a) Akdetme Yetkisi.....	194
b) Onay Yetkisi.....	195
aa) Yetkili Makam.....	195
bb) Karşı-İmza Kuralı.....	196
cc) Parlâmentonun “Uygun Bulması” Şartı.....	196
dd) Devlet Başkanları Parlâmentolarının Uygun Bulduğu Andlaşmaları Onaylamayı Reddedebilir mi?.....	198
Yürürlüğe Girme.....	199
İlân ve Yayın.....	199
3. Savaş ve Barış İlân Etmek.....	201
a) Monarşilerde.....	201
b) Cumhuriyetlerde.....	202
F. Devlet Başkanlarının Diğer Görev ve Yetkileri.....	203
1. Bazı Kurullara Başkanlık Etmek.....	203
2. Onursal Payeler Vermek.....	204
3. Para Basmak.....	205
4. Medenî Hukuk Alanındaki Yetkiler.....	205
5. Yurt Dışına Çıkma Yasağı.....	205
IV. Parlâmenter Sistemlerde Devlet Başkanının Yetkilerini Kullanabilmesinin Şartı: Karşı-İmza Kuralı.....	206
A. Karşı-İmza Kuralının Tanımı, Fonksiyonu, Müeyyidesi ve Tarihsel Kökeni.....	206
B. Karşı-İmza Kuralı Hakkında Anayasal Düzenlemeler.....	208
C. Karşı-İmza Kuralının Kapsamı.....	214
1. Karşı-İmza Kuralını Mutlak Olarak Tanıyan Ülkeler.....	214
2. Karşı-İmza Kuralını Genel Olarak Tanıyıp Bundan Bazı İşlemleri İstisna Tutan Ülkeler.....	215
3. Karşı-İmza Kuralının İstisnaî Olarak Tanıyan Ülke: Portekiz.....	216
D. Anayasalar Devlet Başkanının Hangi İşlemlerini Karşı-İmza Kuralından İstisna Tutmaktadırlar?.....	217
İstisnaların Dar Yorumlanması Kuralı (Yorum Yoluyla Yeni İstisna Yaratma Yasağı).....	217
E. Karşı-İmza Atma Yetkisi.....	222
F. “Bakanın Refakati” İlkesi.....	223
G. Türkiye’de Karşı-İmza Kuralı ve cumhurbaşkanının Tek Başına İşlem Yapıp Yapamayacağı Sorunu.....	226
1. Anayasal Düzenleme.....	226
2. Doktrinin Ürettiği İstisnalar.....	227
a) Yasama ve Yargıya İlişkin Yetkiler Karşı-İmza Kuralına Tâbi Değildir.....	228
b) Cumhurbaşkanının Yürütmeyle İlgili İcraî Olmayan Yetkileri Karşı-İmza Kuralına Tâbi Değildir.....	229
Doktrinin Ürettiği İstisnaların Eleştirisi.....	230
3. Görüşümüz.....	230
4. Bazı İddialar ve Bu İddialara Cevaplarımız.....	233
a) Teklif Usûlüne Tâbi Olmayan İşlemler de Karşı-İmza Kuralına Tâbidir.....	233
b) Teklif Usûlüne Tâbi Olan İşlemler de Karşı-İmza Kuralına Tâbidir.....	234
5. Cumhurbaşkanının Başbakan veya İlgili Bakanın Karşı-İmzasını Almadan Yaptığı İşlemlerin Müeyyidesi Nedir?.....	235
V. Devlet Başkanı-Hükümet Çatışması.....	236
A. Devlet Başkanları yetkilerini Tek başına kullanabilir mi?.....	237
1. Başkanlık Sistemlerinde: Evet.....	237
2. Parlâmenter Sistemlerde: Hayır.....	238

B. Devlet Başkanları Hükümetin İşlemlerini İmzalamayı Reddedebilir mi?	239
1. Birinci Neden: Devlet Başkanı Sorumsuzdur	239
2. İkinci Neden: Devlet Başkanı Demokratik Meşruluktan Mahrumdur	241
3. Üçüncü Neden: Devlet Başkanının İmza Yetkisi, Bir Tevsik Etme Yetkisinden İbarettir	241
C. Devlet Başkanları Hükümetin Kendisinden Yapmasını İstedikleri İşlemleri Yapmayı Reddedebilir mi?.....	243
İki-Başlılık Sorunu ve Çözümü	244
Hangi Baş Etkisiz Bırakılmalı?	244
D. Devlet Başkanının Bu Yükümlülüklerinin Müeyyidesi Nedir?.....	246
1. Devlet Başkanının, Başbakan veya İlgili Bakanın Karşı-İmzasını Almadan İşlem Yapmasının Müeyyidesi Nedir?.....	245
2. Devlet Başkanının Bakanlar Kurulunun İşlemlerini İmzalamayı Reddetmesinin Müeyyidesi Nedir?	248
3. Devlet Başkanının Hükümetin Kendisinden Kullanılmasını İsteddiği Yetkiyi Kullanmayı Reddetmesinin Müeyyidesi Nedir?	248
- Müeyyidesizlik Durumunda Devlet Başkanına Karşı Yapılacak Bir Şey Yok mudur?..	249
1. Tali Kurucu İktidarın Tepkisi	249
2. Yasama Organının Tepkisi	250
3. Anayasayı İhlâlle Suçlandırma	250
4. Vatana İhanetle Suçlandırma.....	250
5. İstifaya Zorlama	251
a) Sistematik Güvensizlik Oyu	251
b) Bakanlar Kurulunun Grevi	252
6. Bütçe Kısmı	252
7. Halkın Hakemliğine Başvurma.....	252
8. Bakanlar Kurulunun İstifası	252

Bölüm 32

PARLÂMENTER SİSTEMLERDE YÜRÜTME ORGANI II: BAKANLAR KURULU (HÜKÜMET)

I. Bakanlar Kurulu.....	257
A. Bakanlar Kurulunun Oluşumu	257
B. Bakanlar kurulunun İngiltere'de Ortaya Çıkışı ve gelişimi	258
C. Bakanlar Kuruluna Hâkim Olan İlkeler	260
1. Başbakanın Üstünlüğü İlkesi	260
2. Bakanlar Kurulunun Kolektif Sorumluluğu İlkesi	261
3. Bakanlar Kurulunun Kolejyalığı İlkesi	261
4. Bakanlar Kurulunun Birliği İlkesi.....	262
5. Bakanlar Kurulunun Homojenliği İlkesi	262
6. Bakanlar Kurulunun Dayanışması İlkesi	263
7. Bakanlar Kurulu Toplantılarının Gizliliği Esası	264
8. Bakanların Sır Saklama Yükümlülüğü	265
9. Eleştirmeme Yükümlülüğü	265
D. Bakanlar Kurulunun Kurulması ve Göreve Başlaması	266
1. Birinci Sistem: Önce Başbakanın Atanması	266
2. İkinci Sistem: Başbakan ve Bakanların Birlikte Atanması	268
E. Bakanlar Kurulunun Görevinin Sona Ermesi	271
1. İstifa.....	272

2. Başbakanın Görevinin Sona Ermesi.....	272
3. Yeni Genel Seçimler.....	273
4. Güvensizlik Oyu.....	273
a) Anayasa Gereği Göreve Başlarken Yapılan Güven Oylaması	274
b) Bakanlar Kurulunun Kendi İstemi Üzerine Güven Oylaması.....	274
c) Parlâmento Üyelerinin İstemi Üzerine Yapılan Güven Oylaması: Güvensizlik Önergesi.....	275
Güvensizlik Oyunun Sonucu: Bakanlar Kurulunun Görevinin Otomatik olarak Sona Ermesi veya İstifa Yükümlülüğü.....	276
5. Bütçenin Reddi.....	278
Devlet Başkanı Bakanlar Kurulunu Görevden Alabilir mi?	278
F. Geçici Bakanlar Kurulu ve “Hükûmetin Devamlılığı İlkesi”.....	279
G. Bakanlar kurulunun Görev ve Yetkileri.....	280
1. Genel Yürütme Yetkisi	280
Hükûmet, Devletin Genel Yetkili Organı mıdır?.....	282
2. Ülkenin Genel Siyasetini Belirlemek ve Yürütmek	282
3. Kanunları Yürütmek	283
4. Bakanlar Kurulunun Düzenleme Yetkisi	283
5. Kanun Hükümünde Kararname Çıkmak	285
6. Kanun Tasarısı Hazırlamak	285
7. Bütçeyi Hazırlamak	285
8. Olağanüstü Hâl ve Sıkıyönetim ile İlgili Yetkileri.....	285
9. Bakanlar Kurulunun Silahlı Kuvvetler ve Savaş ile İlgili Yetkileri.....	285
10. Atama Yetkileri	286
11. Dış İlişkiler Alanında Yetkileri.....	286
12. Anayasada ve Kanunlarla Verilmiş Diğer Görev ve Yetkiler	286
H. Bakanlar Kurulunun Kolektif Sorumluluğu.....	287
Örnekler.....	287
Anlamı.....	288
Kolektif Sorumluluğun İngiltere’de Ortaya Çıkışı.....	288
Kolektif Sorumluluğun Tahrik Yöntemi: Güvensizlik Oyu.....	289
Kolektif Sorumluluğun Müeyyidesi.....	289
Kolektif Sorumluluğun Sebebi: “Hükûmetin Genel Siyaseti”	290
Kolektif Sorumluluk İlkesinden Kaynaklanan Diğer İlkeler.....	290
a) Dayanışma Yükümlülüğü	291
b) Gizlilik ve Sır Saklama Yükümlülüğü	291
c) Eleştirmeme Yükümlülüğü	291
II. Başbakan	292
A. Genel Olarak	292
Başbakanın Tarihsel Olarak Ortaya Çıkması.....	292
Başbakanın Diğer Bakanlar Karşısındaki Üstün Konumu.....	293
Başbakanlık Bağdaşmazlıkları	294
Başbakanlık.....	294
Başbakan Yardımcısı.....	295
B. Başbakanın Atanması.....	295
1. Birinci Sistem: Devlet Başkanının Başbakanı Doğrudan Ataması+Parlâmen- tonun Güvenoyu	296
2. İkinci Sistem: Devlet Başkanının Önerisi+Parlâmentonun Kabulü+Devlet Başkanının Ataması.....	297
3. Başbakanın Parlâmento Başkanı Tarafından Atanması.....	299

4. Halk Tarafından Seçim	299
5. Karşı-İmza Kuralı	299
6. Devlet Başkanı İstedığı Kişiyi Başbakan Olarak Atayabilir mi?.....	300
7. İngiltere’de Başbakanın Atanması	302
C. Başbakanın Görevinin Sona Ermesi	303
1. Azil.....	303
2. Ölüm.....	306
3. İstifa.....	306
4. Parlâmento Üyeliği Sıfatının Sona Ermesi	306
5. Parlâmento Seçimlerinin Yenilenmesi	307
6. Başbakanın Cezaî Sorumluluğu ile İlgili Olarak Görevinin Sona Ermesi.....	308
7. Güvensizlik Oyu	308
8. Cumhurbaşkanlığına Seçilme	308
9. Parti Liderliğini Yitirme.....	309
Geçici Başbakan.....	309
D. Başbakana Vekâlet.....	309
E. Başbakanın Görev ve Yetkileri	312
1. Temel Görev ve Yetkisi: Hükûmetin Genel Siyasetini Sevk ve İdare Etmek	312
2. Bakanları Seçmek ve Görevlerinden Alınmalarını Önermek	312
3. Bakanlar Kuruluna Başkanlık Etmek	314
4. Bakanlıklar Arasında Koordinasyonu Sağlamak.....	314
5. Bakanların Görevlerinin Yerine Getirilmesini Gözetmek.....	314
6. Karşı-İmza Yetkisi.....	315
7. Düzenleme Yetkisi	315
8. Atama Yetkisi.....	315
9. Silahlı Kuvvetlere Emir Verme Yetkisi.....	315
F. Başbakanın Sorumlulukları	316
III. Bakanlar.....	316
A. Genel Olarak Bakanlar	316
Bakan ve Bakanlıklar.....	316
Bakanlıkların Kuruluşu ve Sayısı	317
Bakan Sayısı	317
Bakanlar Arasında Eşitlik İlkesi	317
Bakanlık Bağdaşmazlıkları	317
Bakan Çeşitleri.....	318
a) Bakanlık Sahibi Bakanlar.....	318
b) Bakanlık Sahibi Olmayan Bakanlar.....	317
Bakanlar Kurulu Üyesi Olmayan Bakanlar	319
B. Bakanların Atanması	319
Bakan Atanma Yeterliliği	319
Atama Yetkisi ve Usûlü.....	321
1. Başbakanın Önerisini Öngören Anayasalar	322
2. Başbakanın Önerisini Öngörmeyenler	322
3. Bakan Atama Yetkisini Başbakana Verenler.....	323
C. Bazı Ek Sorunlar.....	324
Devlet Başkanı, Başbakanın Önerdiği Kişiyi Bakan Olarak Atamayı Reddedebilir mi?..	324
Devlet Başkanı, Başbakanın Görevden Alınmasını Önerdiği Bakanı Görevden Almayı Reddedebilir mi?	325
Yargı Denetiminin Yapılamaması	325

D. Bakanların Görevlerinin Sona Ermesi.....	325
1. Azil: Bakanın Görevine Başbakanın Önerisi Üzerine Devlet Başkanınca Son Verilmesi	325
2. Ölüm.....	326
3. İstifa.....	327
4. Parlâmento Üyesi Seçilme Yeterliliğinin Kaybı	327
5. Cezaî Sorumluluğu ile İlgili Olarak	328
6. Güvensizlik Oyu.....	328
7. Başbakanın Görevinin Sona Ermesi.....	329
Geçici Bakan.....	329
Bakanlara Vekâlet	329
E. Bakanların Görev ve Yetkileri	330
1. Bakanların Siyasî Nitelikte Görev ve Yetkileri.....	330
2. Bakanların İdarî Nitelikteki Görev ve Yetkileri.....	331
F. Bakanların Sorumlulukları	332
1. Bakanların Siyasî Sorumluluğu	333
a) Kolektif Sorumluluk	335
b) Bireysel Sorumluluk.....	336
2. Bakanların Cezaî Sorumluluğu.....	337
a) Bakanların Kişisel Suçlarından Dolayı Cezaî Sorumluluğu	338
b) Bakanların Görevleriyle İlgili Suçlarından Dolayı Cezaî Sorumluluğu.....	339
3. Bakanların Hukukî Sorumluluğu	340
a) Bakanların Kişisel Eylem ve İşlemlerinden Kaynaklanan Hukukî Sorumluluğu	340
b) Bakanların Görevleriyle İlgili İşlemlerinden Dolayı Hukukî Sorumluluğu	341
IV. Diğer Hükümet Üyeleri: Devlet Sekreterleri ve Parlâmento Müsteşarları	343
A. Çeşitleri.....	344
1. Devlet Sekreterleri.....	344
2. Parlâmento Müsteşarları.....	345
B. Atanmaları	345
C. Görevlerinin Sona Ermesi	346
D. Bağlılık Statüleri.....	346
E. Görev ve Yetkileri.....	346
F. Sorumlulukları	347
G. Örnekler	348
1. Beşinci Fransız Cumhuriyeti	348
a) Delege Bakanlar (<i>Ministres délégués</i>)	348
b) Devlet Sekreterleri (<i>Secrétaires d'Etat</i>).....	349
2. İngiltere.....	349
a) Kabine Üyesi Bakanlar (Cabinet Ministers).....	349
b) Kabine Üyesi Olmayan Bakanlar (Non-Cabinet Ministers)	350
c) Junior Ministers.....	351

Bölüm 33

YÜRÜTME FONKSİYONU

I. Yürütme Fonksiyonunun Tanımı ve Diğer Devlet Fonksiyonlarından Ayrılması.....	353
A. Yürütme Fonksiyonunun Yasama Fonksiyonundan Ayrılması.....	354
B. Yürütme Fonksiyonunun Yargı Fonksiyonundan Ayrılması.....	354
II. Yürütme Fonksiyonunun Özellikleri.....	354

A. Kanuna Dayanma: Yürütme Fonksiyonunun “ <i>Secundum Legem</i> ” Niteliği	355
B. Kanuna Aykırı Olmama: Yürütme Fonksiyonunun “ <i>Intra Legem</i> ” Niteliği	355
III. Yürütme Fonksiyonunun Alanı.....	356
IV. Yürütme İşlemleri	356
A. Yürütme İşleminin Tanımı	356
B. Yürütme İşlemlerinin Türleri	357
V. Yürütme Organının Düzenleme Yetkisi	357
A. Yürütme Organının Düzenleme Yetkisinin Kaynağı.....	358
1. Düzenleme Yetkisi Anayasadan Kaynaklanabilir	358
2. Düzenleme Yetkisi Kanundan Kaynaklanabilir	359
3. Düzenleme Yetkisi Eşyanın Tabiatından Kaynaklanabilir.....	360
a) Kanun Koyucunun Her Şeyi Düzenleme İmkânsızlığı	360
b) Kamu Hizmetinin İyi İşlemesi İhtiyacı	361
c) Kamu Düzeninin Sağlanması İhtiyacı	362
d) Takdir Yetkisinin Objektifleştirilmesi İhtiyacı	362
B. Yürütme Organının Düzenleme Yetkisinin Özellikleri.....	363
1. <i>Intra Legem</i> Olma Özelliği.....	363
2. <i>Secundum Legem</i> Olma Özelliği.....	364
VI. Yürütme Organının Düzenleyici İşlemleri	366
A. Kanunları Uygulama Yönetmelikleri (Kanunların Uygulanmasını Göstermek Amacıyla Düzenleyici İşlem Yapma Yetkisi).....	366
B. Kanun Hükmünde Kararnameler (Teşriî Devir Yoluyla Düzenleyici İşlem Yapma Yetkisi)	366
C. Özerk Kararnameler (Aslı Düzenleme Yetkisi).....	367
VII. ABD’de Başkanın Düzenleme Yetkisi (Düzenleyici İşlemleri)	367
VIII. Fransa’da Yürütme organının düzenleyici İşlemleri.....	368
A. Cumhurbaşkanının Olağanüstü Hâl Kararnameleri (m.16).....	369
B. Ordonanslar (m.38)	370
C. Özerk Yönetmelikler (m.37).....	371
D. Kanunları Uygulama Yönetmelikleri	372
E. Başbakanın Kolluk Yönetmelikleri	374
F. Bakan Yönetmelikleri.....	375
G. Mahallî İdarelerin Düzenleyici İşlemleri.....	376
H. Diğer Makamların Düzenleyici İşlemleri	377

Bölüm 34 OLAĞANÜSTÜ YÖNETİM USÛLLERİ

I. Genel Olarak.....	380
A. Tanım ve Terminoloji	380
B. İstisnâî Hal (Kriz Hâli) Kavramı	380
1. Tehdit Unsuru.....	381
2. Ağırılık Unsuru	382
3. Öngörülemezlik Unsuru.....	382
4. Geçicilik Unsuru.....	383
C. İstisnâî Hâl veya Kriz Hâli ile Nasıl Baş Edilir?	383
D. Temel Sorun: Devlet İstisnâî Hâl veya Kriz Hâllerinde Kendi Anayasasının Dışına Çıkabilir mi?	384

1. Anayasa Öngörmüşse: Evet.....	384
2. Anayasa Öngörmemişse.....	384
a) Birinci Cevap: Hayır.....	385
b) İkinci Cevap: Evet (Zaruret Hâli Teorisi)	385
c) Görüşümüz.....	386
II. Olağanüstü Yönetim Usûllerinin Çeşitleri.....	388
A. Savaş Hâli	388
B. Sıkıyönetim Hâli	388
C. Olağanüstü Hâl	388
III. Olağanüstü Yönetim Usûllerinin İlan Edilmesi (Uygulamaya Konulması)	389
A. Yetki Unsuru	389
1. İlan Yetkisinin Yürütme Organına Verilmesi	390
2. İlan Yetkisinin Yasama Organına Verilmesi	391
B. Sebep Unsuru.....	392
C. Usûl ve Şekil Unsuru	393
Danışma Usûlü.....	393
Teklif Usûlü	393
İzin Usûlü	394
Onay Usûlü	394
Duyuru (Resmî Gazetede Yayın).....	394
Olağanüstü Yönetim Usûllerinin Yürürlüğe Girmesi.....	394
D. Süre Unsuru.....	395
Kademeli Onay Sistemi (Artan Çoğunlukla Onay Sistemi).....	396
E. Yer Unsuru	397
F. Konu Unsuru.....	397
G. Amaç Unsuru.....	397
H. Yargısal Denetim.....	398
I. Siyasal Denetim	398
IV. Olağanüstü Yönetim Usûllerinin Sonuçları.....	399
A. Temel Hak ve Hürriyetler Kısmen veya Tamamen Askıya Alınabilir	399
1. Olağanüstü Yönetim Usûllerinden Biri İlan Edilmiş Olmalıdır	399
2. Ölçülülük İlkesine Uyulmalıdır	400
3. Uluslararası Hukuktan Doğan Yükümlülükler İhlal Edilmemelidir	401
4. Bazı Temel Hak ve Hürriyetler Askıya Alınamaz.....	401
a) Negatif Liste Usûlü.....	402
b) Pozitif Liste Usûlü.....	403
5. Temel Hak ve Hürriyetler Sadece Olağanüstü Yönetim Usûlünün İlan Edildiği Yerde Askıya Alınabilir	405
6. Temel Hak ve Hürriyetler Sadece Olağanüstü Yönetim Usûlünün İlan Süresince Askıya Alınabilir	405
B. Vatandaşlar İçin Para, Mal ve Çalışma Yükümlülükleri Getirilebilir	405
C. Yürütme Organına Kanuna Dayanmadan ve Kanun Düzeyinde Düzenleyici İşlem Yapma Yetkisi Verilmesi (Yürütme Organının Düzenleme Yetkisini Genişlemesi) ..	406
D. Savaş ve Sıkıyönetim Halinde Kolluk Yetkileri Askerî Makamlara Geçebilir.....	407
E. Savaş ve Sıkıyönetim Halinde Bazı Suçları İşleyenler Askerî Mahkemelerde Yargılanabilir	407
F. Diğer Sonuçlar	408
G. Yasak Sonuçlar.....	408
V. Olağanüstü Yönetim Usûllerinin Uygulanması	409
VI. Olağanüstü Yönetim Usûllerinin Sona Ermesi.....	409

Bölüm 35**YARGI**

I. Yargı Fonksiyonu (Fonksiyonel Anlamda Yargı)	412
A. Yargı Fonksiyonunun Tanımı	412
1. Yargı Fonksiyonunun Maddî Açıdan Tanımlanması (Maddî Kriter)	412
a) Uyuşmazlık Kavramı	415
b) Çözme Kavramı	415
2. Yargı Fonksiyonunun Organik Açıdan Tanımlanması (Organik Kriter).....	416
Değerlendirme.....	417
Maddî ve Organik Kriterin birlikte Kullanılması.....	420
B. Yargılama Yetkisi	420
D. Yargı Fonksiyonunun Yerine Getiriş Usûlü: Dava Kavramı.....	422
1. Tanım.....	422
2. İtham Sistemi – Tahkik sistemi	423
a) İtham Sistemi	423
aa) İtham Sistemine Hâkim Olan İlkeler.....	423
(1) Taraflarca Tasarruf İlkesi	423
(2) Taraflarca Hazırlama İlkesi.....	424
(3) Kanunî Delil İlkesi	424
(4) Çelişme İlkesi	425
(5) Sözlülük İlkesi	425
(6) Alenîlik İlkesi	425
bb) İtham Sisteminin Avantaj ve Dezavantajları	425
b) Tahkik Sistemi	427
aa) Tahkik Sistemine Hâkim Olan İlkeler.....	427
(1) Tasarruf Edilmezlik İlkesi	427
(2) Re'sen Araştırma İlkesi.....	428
(3) Vicdanî Delil İlkesi	428
(4) Çelişme İlkesinin Yokluğu	428
(5) Yazılılık İlkesi	428
(6) Gizlilik İlkesi.....	428
bb) Tahkik Sisteminin Avantaj ve Dezavantajları	428
3. Başlıca Yargılama Usûlleri: Hukuk, Ceza ve İdarî Yargılama Usûlü.....	429
a) Hukuk Usûlü	430
b) Ceza Usûlü.....	430
c) İdarî Yargılama Usûlü	431
4. Yargılama Usûlüne Hâkim Olan İlkeler (Davayı Yöneten İlkeler)	431
a) Çelişme İlkesi.....	431
b) Alenîlik İlkesi	433
c) Sözlülük/ Yazılılık İlkeleri	435
D. Yargı İşlemi (Mahkeme Kararı).....	436
1. Yargı İşlemi Kavramının Tanımı.....	436
2. Yargı İşlemlerinin Biçimi.....	437
a) Hüküm Fıkrası.....	437
b) “Gerekçe.....	437
Karşı Oy, Ayrışık Oy, vs.....	438
<i>Opinio Seriatim</i>	438
3. Yargı İşlemlerinin (Mahkeme Kararlarının) Sonuçları (Etkileri)	438
a) İcrafilik	438
b) Hâkimin İştin El Çekmesi	439

c) <i>Res Judicata</i>	439
Kavram.....	439
Terminoloji.....	439
Emr-i Makzî.....	440
Kaziye-i Mahkûmunbiha.....	441
Kaziye-i Muhakeme.....	442
Kaziye-i Muhkeme.....	442
Kaziye-i Muhkem.....	443
Muhkem Kaziye.....	444
<i>Res Judicata</i> Terimi Neden Türkçeye Doğru Bir Şekilde Çevrilemedi?.....	444
<i>Res Judicata</i> 'nın Başlangıç Anı: Hükümün Kesinleşmesi.....	446
<i>Res Judicata</i> Gücü (<i>Autorité de la chose jugée</i>).....	446
<i>Res Judicata</i> Gücünden Çıkan Sonuçlar (<i>Res Judicata</i> 'nın Etkileri).....	447
(1) Tekrar Yargılama Yasağı.....	447
(2) Bağlayıcılık.....	448
(a) Nispî Bağlayıcılık (<i>Inter Partes</i> Bağlayıcılık).....	448
(b) Mutlak Bağlayıcılık (<i>Erga Omnes</i> Bağlayıcılık).....	448
(3) Kesin Delil.....	449

II. Yargı Organı (Organik Anlamda Yargı)..... 449

A. Yargı Organının Tanımı ve Diğer Devlet Organlarından Ayrılması.....	450
1. Fonksiyonel (İşlevsel) Açından Yargı Organı Tanımı.....	450
2. Yapısal Açından Yargı Organının Tanımı.....	451
Yargı Organı.....	451
Mahkeme.....	451
Hâkim.....	452
Değerlendirme.....	452
Yargı Fonksiyonu ve Organının Tanımı Konusunda Sonuç.....	454
B. Yargı Organının Dereceli Yapısı.....	454
1. İlk Derece Mahkemeleri.....	455
2. İkinci Derece Mahkemeler.....	456
3. Üçüncü Derece Mahkemeler.....	456
C. Yargı Organının Örgütlenmesi Bakımından Sistemler: Yargı Birliği ve Yargı Ayrılığı Sistemleri (Yargı Kolları).....	457
1. Yargı Birliği Sistemi.....	457
2. Yargı Ayrılığı Sistemi.....	458
D. Tek Hâkimli Mahkeme – Kurul Halinde Mahkeme.....	459
E. Hâkim Kavramı.....	460
1. Hâkim Kavramının Tanımı.....	460
2. Hâkim Çeşitleri: Meslekten Hâkimler - Meslekten Olmayan Hâkimler.....	462
3. Hâkimlerin Bağımsızlığı.....	464
4. Hâkimlik Teminatı.....	466
a) Azledilmeme Teminatı.....	466
b) Malî Teminat.....	467
c) Coğrafi Teminat.....	467
5. Hâkimlerin Atanması ve Özlük İşleri.....	467
a) Birinci Sistem: Yürütme Organına Yetkili Olması.....	467
b) İkinci Sistem: Hâkimler Yüksek Kurulu Kurulması.....	468
F. Jüri.....	470

Bölüm 36
TEMEL HAK VE HÜRRİYETLER

I. Kavramlar.....	474
A. Hürriyet, Hak ve Ödev Kavramlarının Tanımı.....	474
1. Hürriyet Kavramı.....	474
2. Hak Kavramı.....	475
a) İrade Teorisi.....	475
b) Menfaat Teorisi.....	476
c) Sonuç.....	476
d) Hakların Çeşitleri.....	478
e) “Hürriyet”-“Hak” Ayrımı.....	480
3. Ödev Kavramı.....	481
Borç Kavramı.....	481
Hak-Ödev İlişkisi.....	482
Temel Ödevler veya Bağımsız Ödevler.....	482
B. İnsan Hakları, Kamu Hürriyetleri ve Temel Hak ve Hürriyetler Kavramları.....	483
1. İnsan Hakları.....	484
a) İnsan Unsuru.....	484
İnsan Haklarının Bireyselliği.....	485
b) Hak Unsuru.....	486
2. Kamu Hürriyetleri.....	487
3. Temel Hak ve Hürriyetler.....	487
C. Temel Hak ve Hürriyetler Kavramı ile İnsan Hakları ve Kamu Hürriyetleri Kavramları Arasında Farklar.....	487
1. “Kamu Hürriyetleri” ile “Temel Hak ve Hürriyetler” Arasındaki Farklar.....	488
2. “İnsan Hakları” ile “Kamu Hürriyetleri” ve “Temel Hak ve Hürriyetler” Kavramları Arasındaki Farklar.....	488
Anayasa Hukuku Alanında Temel Hak ve Hürriyetler Tabirinin Kullanılması Gerekir....	489
D. Diğer Kavramlar.....	490
1. Anayasal Haklar.....	490
2. Medenî Haklar.....	490
3. Vatandaş Hakları.....	490
4. Kişi Hak ve Hürriyetleri (Ferdî Hak ve Hürriyetler).....	491
5. Siyasal Haklar.....	491
6. Sosyal Haklar.....	491
II. Temel Hak ve Hürriyetlerin Tarihsel ve Düşünsel Gelişimi.....	491
A. Eski Çağda Temel Hak ve Hürriyetlerin Gelişimi.....	492
1. Doktrin.....	492
a) Platon.....	492
b) Aristo.....	492
c) Stoacılar.....	492
2. Uygulama.....	493
B. Orta Çağda Temel Hak ve Hürriyetlerin Gelişimi.....	494
1. Genel Olarak.....	494
a) Hıristiyanlığın Ortaya Çıkması ve Yayılması.....	494
b) Feodalitenin Ortaya Çıkması.....	495
2. Doktrin.....	495
a) Thomas Aquinas.....	495
b) Marsilius Patavinus.....	497
3. Uygulama.....	498

C. Mutlak Monarşiler Devrinde Temel Hak ve Hürriyetlerin Gelişimi	498
D. 17 ve 18'inci Yüzyıllarda Tabii Hukuk Akımı (Tabii Hak Doktrini)	498
1. Tabiat Hâli Hipotezi	499
2. Sosyal Sözleşme Hipotezi	499
E. Ferdîyetçi Doktrin	500
F. Sosyal Haklar Doktrini	502
G. Çağdaş Hürriyet Anlayışı	504
Marksist Özgürlük Anlayışı	504
III. Hürriyet Karinesi: "Hürriyet Asıldır"	505
IV. Temel Hak ve Hürriyetlerin Sınıflandırılması	507
A. Jellinek'in Sınıflandırması	507
1. Negatif Statü Hakları	508
2. Pozitif Statü Hakları	508
3. Aktif Statü Hakları	509
B. Konularına Göre Tasnif: Fizik Hürriyetler, Düşünce Hürriyetleri ve Kolektif Hürriyetler	509
1. Fizik Hürriyetler	509
2. "Düşünce Hürriyetleri"	509
3. "Kolektif Hürriyetler"	509
C. Kullanılış Biçimlerine Göre Tasnif: Bireysel Hürriyetler ve Kolektif Hürriyetler Ayrımı	510
1. Bireysel Hürriyetler	510
2. Kolektif Hürriyetler	510
D. Ortaya Çıkış Sıralarına Göre Tasnif (İnsan Haklarının Üç Kuşağı)	511
1. Birinci Kuşak Haklar: Bireysel ve Siyasal Haklar	511
2. İkinci Kuşak Haklar: Sosyal ve Ekonomik Haklar	512
3. Üçüncü Kuşak Haklar: Yeni İnsan Hakları	512
Üç Kuşak Arasında Farklar	513
Üç Kuşak Haklar Ayrımının Eleştirisi	514
Hürriyetlerin Bütünlüğü (Monizmi)	515
E. Bağlayıcılıklarına Göre Temel Hakların Tasnifi: "Program Haklar"- "Normatif Haklar" Ayrımı	515
V. Temel Hak ve Hürriyetlerin Pozitif Hukuk Tarafından Tanınması	517
A. Tanıma Kavramı	517
B. Tanıma Çeşitleri	518
1. Anayasayla Tanıma	518
Bildirgelerle Tanıma	519
Hak ve Hürriyetler, Anayasa Altı Normlar (Kanun, Yönetmelik) ile Tanınabilir mi?	520
2. Kanunla Tanıma	521
3. Kanun Altı Normlarla Tanıma	521
4. Uluslararası Andlaşma ve Sözleşmeler ile Tanıma	522
Tanıma Çeşitleri Arasında Ne Fark Var?	522
C. Pozitif Hukuk Tarafından Tanınmamış Hak ve Hürriyetler Dışlanmış mıdır? ("Sayılmamış Hürriyetler" veya "İsimsiz Hürriyetler" Meselesi)	523
D. Kapsayan Hürriyet: "Kişiliğini Serbestçe Geliştirme Hakkı"	525
E. "Depo Madde"	526
VI. Temel Hak ve Hürriyetlerin Sûjeleri	527
A. İnsanlar (=Herkes, Kimse)	527
B. Vatandaşlar	528
C. Belli Kategoriler	528
D. Yabancılar	528

E. Hak ve Hürriyet Süjeliği Bakımından Gerçek Kişiler ile Tüzel Kişiler	529
1. Gerçek Kişiler	529
2. Tüzel Kişiler	530
VII. Temel Hak ve Hürriyetlerin “Yükümlüleri” (“Muhatapları”).....	532
A. Devlet	532
B. Özel Kişiler	533
C. Temel Hakların dikey ve yatay Etkisi Meselesi	538
1. Dikey Etki	538
2. Yatay Etki	538
a) Doğrudan Yatay Etki	539
b) Dolaylı Yatay Etki.....	539
VIII. Temel Hak ve Hürriyetlerin Kullanılmasında Sistemler.....	540
A. İzin Usûlü.....	540
B. Bildirim Usûlü.....	541
C. Serbestlik Usûlü.....	541
D. Hangi Usûl Tercih Edilmeli.....	542
IX. Temel Hak ve Hürriyetlerin Sınırlılığı ve Sınırlanması Kavramları	543
a. Temel Hak ve Hürriyetlerin Sınırlılığı	543
1. Anayasal Sınırlar	543
2. Nesnel (Objektif) Sınırlar.....	544
3. İçkin Sınırlar	545
B. Temel Hak ve Hürriyetlerin Sınırlanması	546
X. Temel Hak ve Hürriyetlerin Sınırlanması Sistemi (Şartları).....	547
A. Olağan Dönemlerde Temel Hak ve Hürriyetlerin sınırlandırılması Sistemi.....	548
1. Sınırlama, Yasama Organı Tarafından Kanunla Yapılmalıdır	548
2. Sınırlama Belli Sebeplere Dayanmalıdır	549
3. Sınırlamada Ölçülülük İlkesine Uyulmalıdır	549
a) Elverişlilik İlkesi	550
b) Gereklilik İlkesi.....	550
c) Oranlılık İlkesi	551
4. Sınırlama, Anayasanın Sözüne Aykırı Olmamalıdır	551
5. Ek Şartlar	552
a) Hakkın Özüne Dokunma Yasağı	552
b) Demokratik Toplum Düzeninin Gereklere Aykırı Olmama.....	554
B. Olağanüstü Hal rejimlerinde Temel Hak ve Hürriyetlerin Sınırlandırılması	556
1. Olağanüstü Yönetim Usûllerinden Biri İlan Edilmiş Olmalıdır	557
2. Ölçülülük İlkesine Uyulmalıdır	557
3. Uluslararası Hukuktan Doğan Yükümlülükler İhlal Edilmemelidir	557
4. Çekirdek Alana (Negatif Listeye) Dokunulmamalıdır.....	557
5. Veya Pozitif Listede Yer Almayan Hak ve Hürriyetlere Dokunulmamalıdır.....	559
6. Olağanüstü Yönetim Usûlünün İlan Edilmediği Yerlerde Temel Hak ve Hürriyetlere Dokunulamaz.....	559
7. Olağanüstü Yönetim Usûlünün İlan Süresi Dışında Temel Hak ve Hürriyetlere Dokunulamaz.....	560
XI. Temel Hak ve Hürriyetlerin Korunması.....	561
A. İç Koruma	562
1. Yasama Organına Karşı Koruma	562
2. Yürütme Organına (İdareye) Karşı Koruma	562
a) Teşriî Başvuru Yoluyla Temel Hak ve Hürriyetlerin Korunması.....	563
b) İdarî Başvuru Yoluyla Temel Hak ve Hürriyetlerin Korunması	563

c) İnsan Hakları Komisyonlarına Başvuru Yoluyla Koruma	564
d) Kamu Denetçisine (Ombudsmana) Başvurma Yoluyla Temel Hak ve Hürriyetlerin Korunması	564
e) Yargısal Başvuru (Dava) Yoluyla Temel Hak ve Hürriyetlerin Korunması	564
3. Özel Kişilere Karşı Koruma	566
a) Özel Hukuk Yolları: Hukuk Davası Yoluyla	566
b) Ceza Hukuku Yolları	567
- Temel Hak ve Hürriyetlerin Yargı Yoluyla Korunmasında Yargısal Güvencelerin Önemi	567
B. Uluslararası Koruma	568
1. Birleşmiş Milletler Çerçevesinde İnsan Haklarının Korunması	568
2. Avrupa Konseyi Çerçevesinde İnsan Haklarının Korunması: Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi	570

Bölüm 37

AVRUPA İNSAN HAKLARI HUKUKU

(Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi

ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi)

I. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi	574
II. Tarihsel Süreç İçinde Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (Avrupa İnsan Hakları Komisyonu ve Divanı)	277
A. Avrupa İnsan Hakları Komisyonu	278
B. Avrupa İnsan Hakları Divanı	278
C. 11 Nolu Protokolün Getirdiği yenilikler	280
III. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin Kuruluşu	280
A. Hâkimleri	281
b. Mahkemenin Birimleri	281
IV. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine Başvuru Çeşitleri	283
A. Devlet Başvurusu	283
B. Bireysel Başvuru	284
Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Karar ve Hükümlerine Atf Usulü	585
V. Bireysel Başvuru Hakkı	589
A. Başvuru Hakkına Sahip Olanlar	589
B. Mağdur Olma Şartı	590
VI. Bireysel Başvuruların Kabul Edilebilirlik Koşulları	594
A. İç Hukuk Yollarının Tüketilmesi Gerekir	959
B. Başvurunun Altı Aylık Süre İçinde Yapılması Gerekir	602
1. Tüketilmesi Gereken İç Hukuk Yolunun Olması Durumunda Sürenin Başlangıcı	603
2. İç Hukuk Yolunun Mevcut Olmaması Durumunda Sürenin Başlangıcı	604
C. Başvurunun Anonim Olmaması Gerekir	605
D. Başvurunun Daha Önce İncelenmiş Bir Başvuru ile Aynı Olmaması Gerekir	605
E. Başvurunun Uluslararası Diğer Bir Soruşturma veya Çözüm Merciiine Sunulmuş Bir Başvuru ile Aynı Olmaması Gerekir	607
F. Başvurunun, Başvuru Hakkının Kötüye Kullanımı Niteliğinde Olmaması Gerekir	609
G. Başvurunun Sözleşme veya Protokollerin Hükümleriyle Bağdaşmazlık İçinde Olmaması Gerekir	611
1. Kişi Bakımından (<i>Ratione Personae</i>) Bağdaşmazlık	615
a) Başvurucuyla İlgili <i>Ratione Personae</i> Bağdaşmazlık Sebepleri	612
b) Aleyhine Başvuru Yapılan Tarafı İlgili <i>Ratione Personae</i> Bağdaşmazlık Sebepleri	613

2. Yer Bakımından (<i>Ratione Loci</i>) Bağdaşmazlık.....	614
3. Zaman Bakımından (<i>Ratione Temporis</i>) Bağdaşmazlık	615
4. Konu Bakımından (<i>Ratione Materiae</i>) Bağdaşmazlık.....	616
Kutu: Otonom Kavramlar Doktrini veya Özerk Yorum Tekniği	617
Kutu: <i>Ratione Materiae</i> Bağdaşmazlık Açısından Adil yargılanma Hakkı (m.6)	618
H. Başvurunun Açıkça Temelden Yoksun Olmaması Gerekir.....	619
Temelden Açıkça Yoksun Olma Hâlleri	620
1. “Dördüncü Mercî” Başvuruları	620
2. İhlalin Apaçık Bir Şekilde Yokluğu	620
3. Delillendirilmemiş Başvurular	621
4. Müphem veya Fantezist Başvurular.....	621
I. Başvurucu Önemli Bir Zarar Görmüş Olmalıdır	621
VII. Mahkemeye Başvuru Usûlü	622
A. Başvuru Dilekçesinde Bulunması Gerekten Hususlar	622
B. Başvurunun Yapılması	625
VIII. Bireysel Başvuruların İncelenmesi Usûlü	626
A. Kabul Edilebilirlik İncelemesi.....	626
1. Tek Hâkimin Yapacağı Kabul Edilebilirlik İncelemesi.....	627
2. Komitenin Yapacağı Kabul Edilebilirlik İncelemesi.....	627
a) Kabul Edilemezlik Kararı	627
b) Kabul Edilebilirlik Kararı	627
c) Kabul Edilebilirlik Kararı+Esas Hakkında Hüküm.....	628
3. Dairenin Yapacağı Kabul Edilebilirlik İncelemesi.....	628
a) Kabul Edilebilirlik Kararı ve Esas Hakkında Hükümün Birlikte Verilmesi.....	629
b) Kabul Edilebilirlik Kararı ve Esas Hakkında Hükümün Ayrı Ayrı Verilmesi....	630
B. Esas Bakımından İnceleme.....	629
1. Olayların İncelenmesi.....	630
2. Dostça Çözüm	630
3. Esas Hakkında Hüküm Aşaması.....	631
a) İhlal Olmadığı Hükümü	632
b) İhlal Hükümü.....	632
Adil Tatmin.....	632
D. Esas Hakkında Hükümlere Karşı Başvuru Yolları	634
IX. AİHM Hükümlerinin Yerine Getirilmesi ve Yerine Getirmenin Denetlenmesi.....	635
A. Hükümlerin Devletlerce Yerine Getirilmesi (İnfazı).....	636
1. Tazminatın Ödenmesi.....	636
2. Bireysel Tedbirler.....	636
3. Genel Tedbirler	637
B. Yerine Getirmenin Bakanlar Komitesi Tarafından Gözetimi (Denetlenmesi).....	637

Bölüm 38

ULUSLARARASI ANDLAŞMALAR

I. Uluslararası Andlaşmaların Akdedilmesi	642
A. Anayasal Düzenlemeler.....	643
B. Karşılaştırma	646
1. Akdetme Yetkisini Yürütme Organına Verilmiştir	646
2. Akdetme Yetkisini Devlet Başkanına Verenler	646
3. Hükûmete Verenler.....	646
4. Karşı-İmza Kuralı.....	647

II. Uluslararası Andlaşmaların Onaylanması	647
A. Anayasal Düzenlemeler.....	648
B. Karşılaştırma	655
1. Onay Yetkisinin Verildiği Organlar.....	655
a) Parlâmentolara Verenler	655
b) Devlet Başkanlarına Verenler	655
c) Hükûmete Verenler.....	656
d) Karşı-İmza Kuralı.....	656
2. Parlâmentonun “Uygun Bulması” Şartı.....	656
a) Bütün Andlaşmalar İçin Parlâmentonun Uygun Bulması Şartını Arayanlar	657
b) Bazı Andlaşmalar İçin Parlâmentonun Uygun Bulması Şartını Arayanlar	657
aa) Kanunlarda Değişiklik Yapan Andlaşmalar.....	657
bb) Siyasal Nitelikteki Andlaşmalar	658
cc) Ülke Sınırlarının Değişikliğe, Ülke Terkine veya Kazanılmasına İlişkin Andlaşmalar	658
dd) Vergilendirmeye İlişkin Andlaşmalar veya Devletin Maliyesine Yük Getiren Andlaşmalar	658
ee) Uluslararası Örgütlere İlişkin Andlaşmalar	659
ff) “Önemli Andlaşmalar”.....	659
gg) Diğer Andlaşmalar	659
c) Özel Karar Yetersayısı.....	660
3. Uluslararası Andlaşmaların Anayasaya Uygunluğu Sorunu ve Çözümü	660
4. Devlet Başkanları veya Hükûmetler Parlâmentoların Uygun Bulduğu Andlaşmaları Onaylamayı Reddedebilirler mi?	662
Yürürlüğe Girme	663
Yayın	663
Sonuç.....	667
III. Uluslararası Andlaşmaların Ulusal Normlar Hiyerarşisindeki Yeri.....	668
A. Teori	669
1. Birinci Önermemiz: Yürütme organı tarafından onaylanan uluslararası andlaşmalar, iç hukuk normlar hiyerarşisinde yürütme organının işlemleriyle aynı seviyede yer alırlar . 672	
2. İkinci Önermemiz: Yasama organının olağan çoğunluğuyla onaylanan uluslararası andlaşmalar, iç hukuk normlar hiyerarşisinde kanunlarla aynı seviyede yer alırlar	672
3. Üçüncü Önermemiz: Yasama organı tarafından kanunların kabulü için gerekenden daha fazla bir çoğunlukla onaylanan uluslararası andlaşmalar, iç hukuk normlar hiyerarşisinde kanunlardan daha üst düzeyde yer alırlar	673
4. Dördüncü Önermemiz: Tali kurucu iktidar tarafından onaylanan uluslararası andlaşmalar, iç hukuk normlar hiyerarşisinde anayasa ile aynı düzeyde yer alırlar	673
B. Pratik.....	674
1. Birinci Önermemizin Sınanması.....	674
Amerika Birleşik Devletleri: <i>Executive Agreement</i> ’lar	674
2. İkinci Önermemizin Sınanması	677
Almanya	678
İtalya.....	678
Türkiye	679
ABD: Andlaşmalar (<i>Treaties</i>)	680
İkinci Önermemizin Aleyhine Örnekler.....	681
3. Üçüncü Önermemizin Sınanması.....	688
Hollanda	688
Portekiz.....	689
Gürcistan	689

4. Dördüncü Önermemizin Sınanması	690
Avusturya	690
Finlandiya.....	691
Yunanistan.....	692
Sonuç.....	692

Bölüm 39

KANUNLARIN ANAYASAYA UYGUNLUK DENETİMİ: ANAYASA YARGISI

I. Anayasa Yargısının Anlamı, Varlık Nedeni ve Meşruluğu Sorunu	696
A. Anayasa Yargısı ve Anayasa Mahkemesi Kavramlarının Tanımı	696
1. Anayasa Yargısı	696
Kanunların Anayasaya Uygunluğunun Siyasal Denetimi	697
2. Anayasa Mahkemesi Kavramı	698
B. Anayasa Yargısının Varlık Nedeni.....	698
1. Anayasanın Üstünlüğü İlkesi.....	698
2. Anayasanın Katıılığı İlkesi.....	699
C. Anayasa Yargısının Ön Koşulları: Yazılı ve Katı Anayasa.....	700
1. Yazılı Anayasa Koşulu.....	700
Dr. Bonham Davası [1610]	701
2. Katı Anayasa Şartı.....	701
İsrail Yüksek Mahkemesinin 14 Ekim 1999 Tarihli Kararı	702
D. Anayasa Yargısının Varlık Koşulu: Anayasa Tarafından Öngörülmesi.....	702
1. Anayasa, Kanunların Anayasaya Uygunluğunun Yargısal Denetimini Öngörebilir (Anayasa, Öngörmüşse, Kanunların Anayasaya Uygunluğunun Yargısal Denetimi Yapılabilir)	703
2. Anayasa, Kanunların Anayasaya Uygunluğunun Yargısal Denetimini Yasak- layabilir (Anayasa Yasaklamışsa, Kanunların Anayasaya Uygunluğunun Yargısal Denetimi Yapılamaz)	704
3. Anayasa, Kanunların Anayasaya Uygunluğunun Yargısal Denetimini Konusunda Bir Hüküm İçermeyebilir (Anayasa, Kanunların Anayasaya Uygunluğunun Yargısal Denetimini Konusunda Bir Hüküm İçermiyorsa, Böyle Bir Denetim Yapılamaz)	705
a) Görüşümüz: Anayasa Öngörmemiş ise Kanunların Anayasaya Uygunluğunun Yargısal Denetimi Yapılamaz	705
İspirto ve Meşrubat-ı Kûliye Şirketi Kararı (1927) (Türk Bonham Kararı).....	707
Hazine v. Kurt Davası.....	708
b) John Marshall'ın Görüşü (Marbury v. Madison Kararı): Anayasa Öngörmemiş Olsa Bile, Kanunların Anayasaya Uygunluğunun Yargısal Denetimi Genel Mahkemeler Tarafından Yapılabilir.....	711
<i>Marbury v. Madison</i> Kararı.....	711
<i>Marbury v. Madison</i> Kararına Yol Açan Olaylar.....	717
<i>Dred Scott v. Sanford</i> Kararı	723
Anayasa Tarafından Kendisine Yetki Verilmemiş Olmasına Rağmen Kanunların Anayasaya Uygunluğunun Yargısal Denetimi Konusunda Kendisini Yetkili Gören Diğer Yüksek Mahkemeler	725
E. Anayasa Yargısının Meşruluğu Sorunu	725
Birkaç Ay İçinde İçtihat Değişiklikleri	727
ABD Yüksek Mahkemesinin <i>Plessy</i> (1896) ve <i>Brown</i> (1954) Kararları	728
Anayasa Mahkemesi Yanılmaz Değil ise, Anayasa Mahkemesi Kararlarının Bağlayıcılığı Nereden Geliyor?.....	729

II. Anayasa Mahkemelerinin Yapıları (Üyelerin Sayısı, Görev süresi ve Seçimleri)..	730
A. Üyelerin Sayısı, Görev Süresi ve Seçimleri	730
1. ABD	730
2. Almanya	731
3. Avusturya	731
4. Fransa	732
5. İspanya	732
6. İtalya	732
7. Portekiz	732
8. Türkiye	733
B. Anayasa Mahkemelerinde Üye Profili	735
Anayasa Mahkemesi Üyelerinin Akademik Birlikleri	735
C. Anayasa Mahkemesinin Tek Kuruldan ve Dairelerden Oluşması	739
III. Anayasa Yargısı Modelleri.....	739
A. Genel Mahkeme Sistemi: Amerikan Modeli.....	740
B. Özel Mahkeme Sistemi: Avrupa Modeli	743
IV. Anayasaya Uygunluk Denetiminin Türleri	746
A. <i>A Priori</i> Denetim (Önleyici Denetim)	747
B. <i>A Posteriori</i> Denetim (Düzeltilici Denetim)	748
V. Anayasaya Uygunluk Denetiminin Yolları	749
A. Soyut Norm Denetimi (İptal Davası)	749
B. Somut Norm Denetimi (İtiraz Yolu).....	750
C. Anayasa Yargısında Bireysel Başvuru (Anayasa Şikayeti)	751
VI. Anayasa Mahkemelerinin Görev ve Yetkileri	753
A. Temel Görev ve Yetki: Bazı Normların Anayasaya Uygunluğunu Denetlemek	753
B. Anayasa Mahkemelerinin Ek Görev ve Yetkileri.....	754
1. Federal Devletlerde Yetki Uyuşmazlıkları Hakkında Karar Vermek	754
2. Bölgesel Devletlerde Merkezi İdare ile Bölgeler Arasındaki Yetki Uyuşmazlıkları Hakkında Karar Vermek	755
3. Siyasî Partilerin Yasaklanmasına Karar Vermek	755
4. <i>Impeachment</i> Davalarına Bakmak (Cumhurbaşkanı, Başbakan ve Bakanları Görevleriyle İlgili Suçlarından Dolayı Yargılamak)	757
5. Parlâmento Üyeliğinin Düşmesi Kararlarını Denetlemek.....	758
6. Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Kararlarını Denetlemek.....	758
7. Seçim Uyuşmazlıkları Hakkında Karar Vermek (Seçim Yargısı).....	758
8. Devlet Organları Arasında Uyuşmazlıklarda Karar Vermek	759
9. Temel Hak ve Hürriyetlerin Düşmesine Karar Vermek	760
10. Yargı Organları Arasındaki Görev Uyuşmazlıklarını Karara Bağlamak (Uyuşmazlık Mahkemesi Görevi).....	760
11. Devlet Başkanının Sağlık Durumuna İlişkin Karar Vermek	760
12. Diğerleri.....	761
VII. Anayasaya Uygunluk Denetiminin Konusu: Anayasa Mahkemelerinin Denetimine Tabi Olan Norm ve İşlemler	761
A. Anayasa Değişiklikleri, Anayasa Mahkemeleri Tarafından Denetlenebilir mi?.....	761
1. Anayasada Hüküm Varsa.....	763
a) Anayasa Mahkemesinin 18 Haziran 1987 Tarih ve K.1987/15 Sayılı Kararı.....	763
b) Anayasa Mahkemesinin 5 Temmuz 2007 Tarih ve K.2007/68 Sayılı Kararı	763
c) Anayasa Mahkemesinin 27 Kasım 2007 tarih ve K.2007/86 Sayılı Kararı	764
d) Anayasa Mahkemesinin 5 Haziran 2008 Tarih ve K.2008/116 Sayılı Kararı.....	764
2. Anayasada Hüküm Yoksa	765
a) Anayasa Değişiklikleri “Kanun” Kavramına Dâhil Edilemez ve Dolayısıyla Anayasa Mahkemeleri Anayasa Değişikliklerini Denetleyemezler	765

b) Anayasa Değişiklikleri “Kanun” Kavramına dâhil Edilebilirler ve Dolayısıyla Anayasa Mahkemeleri Anayasa Değişikliklerini Denetleyebilirler	766
aa) Anayasa Mahkemeleri Anayasa Değişikliklerini Şekil Bakımından Denetleyebilirler mi?	768
bb) Anayasa Mahkemeleri Anayasa Değişikliklerini Esas Bakımından Denetleyebilirler mi?	770
Anayasa Değişikliklerinin Anayasaların Değiştirilemeyecek İlke ve Hükümlerine Uygunluğunun Denetimi Yapılabilir mi?	770
B. Kanunlar	772
C. Milletlerarası Andlaşmalar	773
D. Kanun Hükümünde Kararnameler	774
E. Parlâmento İttüzüklüleri	774
F. Parlâmento Kararları	774
G. Devlet Başkânı Kararları	775
H. İdari İşlemler	775
I. Federal Devletlerde Federe Devletlerin İşlemleri	775
İ. Mahkeme Kararları	776
VIII. Anayasaya Uygunluk Denetiminin Ölçüsü: Anayasa Yargısında “Ölçü Normlar” Sorunu	776
A. Ölçü Norm Anayasadır	776
B. Anayasanın Göndermede Bulunduğu Normlar	777
C. “Ara normlar” Ölçü Norm Olabilir mi?	778
D. Uluslararası Hukuk Normları	778
- Uluslararası Hukukun Genel Kabul Görmüş İlkeleri	782
- Uluslararası Hukuk Normlarına Uygun Yorum İlkesi	783
- Uluslararası Andlaşmaların Kanunlardan Üstün Değerde Olması Onların Anayasa Yargısında Ölçü Norm Olduğu Anlamına Gelir mi?	783
D. Hukukun Genel İlkeleri Ölçü Norm Olarak Kullanılabilir mi?	784
- Fransa’da Hukukun Genel İlkeleri Tartışması	786
E. Ölçü Normlar, “Bağımsız Ölçü Norm - Destek Ölçü Norm” Şeklinde Ayrılabilir mi?	787
“Ratio Decidendi - Obiter Dictum” Ayrımı	768
IX. Kanunların Anayasaya Uygunluğunun Yargısal Denetiminin Kapsamı	789
A. Şekil Bakımından Denetim	789
B. Esas Bakımından Denetim	790
1. Sebep Unsuru	791
2. Amaç Unsuru	792
3. Konu Unsuru	794
a) Kanunun Düzenlediği Konu, Anayasada Öngörülmüştür	795
b) Kanunun Düzenlediği Konu, Anayasada Öngörülmemiştir	796
X. Anayasa Mahkemelerinin Yargılama Usûlleri	799
A. Davanın Açılması	799
1. Dava Açma Yetkisi	799
2. Dava Açma Süresi	800
3. Bireysel Başvuruda Diğer Başvuru Yollarının Tüketilmesi	801
4. Dava Dilekçesi	801
B. Davanın Görüşülmesi	802
1. Görüşme İçin Hazırlık	802
2. Mahkemenin Toplanması	802
3. Görüşme (Müzakere), Oylama ve Karar Yetersayıları	803
C. Kararların Yazılması	806

D. Kararların Çeşitleri	808
1. Ret Kararı.....	808
a) İlk İncelemeden (İptidaen) Ret Kararı.....	809
b) Esastan Ret Kararı.....	810
2. İptal Kararı	810
Kanunların Anayasa Uygunluğu Karinesi	810
E. Kararların Yayınlanması.....	812
F. Kararların Kesinleşmesi.....	812
XI. Anayasa Mahkemesi Kararlarının Yürürlüğe Girmesi ve Sonuçları	813
A. Anayasa Mahkemesi Kararlarının Yürürlüğe Girmesi (Kararların Zaman Bakımından Etkisi)	813
1. Geçmişe Etkili Olarak Yürürlüğe Girme	813
2. Geleceğe Etkili Olarak Yürürlüğe Girme	814
B. Anayasa Mahkemesi Kararlarının Sonuçları.....	816
1. Amerikan Modeli Anayasa Yargısında	816
2. Avrupa Modeli Anayasa Yargısında	818
a) Ret Kararının Sonuçları	818
b) İptal Kararları.....	820
C. Anayasa Mahkemesi Kararlarının İcrası (Uygulanması)	820
XII. Anayasa Mahkemesi Kararlarının Bağlayıcılığı (Res İudicata Gücü)	821
1. Genel Olarak <i>Res İudicata</i> (Kesin Hüküm) Kavramı	821
2. Anayasa Mahkemesi Kararlarının <i>Res İudicata</i> Teşkil Etmesinin Sonuçları	823
3. Anayasa Mahkemesi Kararlarının “Bağlayıcılığı” Ne Anlama Gelir?.....	824
4. <i>Res İudicata</i> nın Kapsamı: Kararın Hangi Kısmı, <i>Res İudicata</i> Teşkil Eder, yani Bağlayıcıdır?.....	825
5. Anayasa Mahkemesi Kararları Yasama Organını Bağlar mı?.....	828
6. Anayasa Mahkemesi Kararları Tali Kurucu İktidarı Bağlar mı?.....	830
XIII. Bazı Ek Sorunlar.....	832
A. Anayasa Mahkemeleri “Yokluk” Kararı Verebilir mi?.....	832
Yokluk Kavramı	832
Türk Anayasa Mahkemesinin 2007 Yılında Yokluk ile İlgili İçtihadı.....	826
B. Anayasa Mahkemeleri “Yorumlu Ret Kararı” Verebilir mi?	837
“Ortalama Karar”	838
“Yorum”	838
Asıl Sorun 1: Anayasa Mahkemesi Diğer Mahkemelerin Yorumlarıyla Bağlı mıdır?.....	839
Asıl Sorun 2: Diğer Mahkemeler Anayasa Mahkemesinin Yorumuyla Bağlı mıdır?.....	839
C. Anayasa Yargısında “İhmal” sorunu veya anayasa Hükümleri Doğrudan Doğruya Uygulanabilir mi?.....	841
D. Anayasa Mahkemeleri yürürlüğü Durdurma Kararı Verebilir mi?.....	842
1. Anayasa veya Kanunla Yürütmeyi Durdurma Yetkisi Anayasa Mahkemesine Verilmiş ise Anayasa Mahkemesi Yürütmeyi Durdurma Kararı Verebilir	842
2. Anayasa veya Kanunla Yürütmeyi Durdurma Kararı Verme Yetkisi Anayasa Mahkemesine Verilmemiş ise Anayasa Mahkemesi Yürütmeyi Durdurma Kararı Veremez	843
Bibliyografya.....	845
Dizin.....	887
Sözlükler.....	927